

Arvio toimintamallista: Taideprojekti nuoren hyvinvoinnin tukena

Pajatyöskentelyssä toteutetaan taideprojekteja, jotka antavat haastavassa elämäntilanteessa oleville nuorille onnistumisen kokemuksia ja kannustavat nuoria projektin toteutukseen taidealan ammattilaisen ohjauksessa.

Malli on arvioitu¹ osana Sosiaalisen osallisuuden edistämishanke Sokran ja ESR TL5 -hankkeiden Osallisuuden palaset -kehittämistyötä.

Kehittäjä

Tolkkupaja-hanke, Seinäjoki, Seinäjoen kaupunki (ESR 2019–2022).

Kehittäjän yhteyshenkilö: Piia Lampinen, Seinäjoen kaupunki, piia.lampinen@seinajoki.fi

Samankaltaista toimintaa on kehitetty myös

- Nuorten taidetyöpaja, Jyväskylän kaupunki ([linkki sivulle Jyväskylä.fi](#))

Mallin kuvaus

Taidelähtöiset projektit vahvistavat toiminnallisena välineenä nuorten elämäntaitoja sekä hyvinvointia kohti opiskelua ja työelämää. Projekteja voivat olla esimerkiksi kokeileva kuvataide, luontoliikunta ja -seikkailu tai festivaaliprojekti. Voidaan myös toteuttaa projekti, joka koostuu eri taiteenlajeihin tutustumisesta. Nuoret saavat osallistua projektien suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä taiteenalan ammattilaisen kanssa. Projektia ohjaa taiteenalan ammattilaisen lisäksi pajan työntekijä, joka toimii nuorten yksilövalmentajana.

Taidelähtöiset projektit vahvistavat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Toiminnassa kehitetään vuorovaikutustaitoja sekä omien vahuuksien tunnistamista. Projektit tähtäävät aina tuotokseen, joka esitetään esimerkiksi näytöksenä osana ympäristötaidetta tai taidenäyttelyä. Näytös voidaan esittää myös päiväkodissa, vanhainkodissa tai festivaaleilla. Projektit tuottavat hyvää mieltä projektiin osallistuville nuorille ja näytösten yleisölle.

¹ Malli on arvioitu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa kehitettyjen osallisuuden osa-alueiden ja lupaavan käytännön kriteerien näkökulmista Sokran toimesta hankkeen dokumentaatiota hyödyntäen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Toimintaympäristö

Taideprojekteja voidaan toteuttaa esimerkiksi nuorisotalon tiloissa. Festivaali-, teatteri- ja musiikkiprojekteissa hyödynnetään yhteistyökumppaneiden tarjoamia toimitiloja, kuten kirjastoa ja kulttuuriareenoita. Projekteissa tehdään vierailuja nuorten hyvinvointia tukeviin palveluihin kuten uimahalliin, urheilutaloon, kansalaisopistoon, kulttuuripalveluihin, oppilaitoksiin sekä eri yhdistyksiin. Pajalla käy eri yhteistyökumppaneita luennoimassa nuorille ajankohtaisista aiheista, ja eri alojen ammattilaisiin päästään tutustumaan tutustumiskäynneillä.

Nuoret voivat olla toiminnassa mukana pajan omalla sopimuksella tai osana kuntouttavaa työtoimintaa. Tolkkupajalla noudatetaan kuntouttavan työtoiminnan sääntöjä ja periaatteita.

Kohderyhmä ja asiakasymmärrys

Kohderyhmänä ovat heikossa asemassa, ilman koulutus- tai työpaikkaa olevat alle 30-vuotiaat nuoret. Nuoret voivat osallistua toimintaan kuntouttavana työtoimintana, sairauslomalta, koulun väliaikaisen keskeytyksen aikana tai eläkkeeltä.

Tolkkupaja-hankkeen toiminnasta hyötyvät erityisesti nuoret, jotka eivät ole kiinnittyneet opiskelu- tai työelämään tai heidän opiskelunsa on keskeytynyt sairausloman tai muun syyn vuoksi.

Toiminnan kohderyhmänä ovat myös heikossa asemassa olevien nuorten kanssa työskentelevät yhteistyötahot kuten monialainen työllisyyspalvelu, työllisyyspalvelut, etsivä nuorisotyö, aikuissosiaalityö, päihdepalvelut, terveyspalvelut, eri oppilaitokset, yhdistykset sekä hankkeet. Kohderyhmään kuuluvat myös paikalliset taiteenalan ammattilaiset, yhdistykset sekä organisaatiot.

Mallin arviointi

Toiminta tarjoaa osallisuuden kokemuksia nuorille, jotka hyötyvät soveltavasta ja luovasta toiminnasta ja tarvitsevat psykososiaalista tukea aikuisen ohjauksessa. Nuori voi osallistua toimintaan elämäntilanteensa ja voimavarojensa mukaan.

Nuorten kanssa etsitään hänelle sopivia ratkaisuja taideprojektin aikana ja suunnitellaan tulevaisuutta yhdessä pajatyöntekijän ja yhteistyöverkoston kanssa. Pajalla on mahdollista toteuttaa itseään luovasti ja samalla pääsee irtautumaan omasta arjestaan.

Osallisuus vaikuttamisen prosesseissa vahvistuu, kun pajan toiminta rakentuu yhteiskehittämiselle ja yhteisluomiselle. Taidealan ammatillisessa ohjauksessa nuoret

thl

Diak

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

pääsevät ideoimaan, suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan yhteisen projektin toteutusta.

Osallistujat toimivat ryhmässä vertaistensa kanssa. Jokaisen voimavaroja ja osaamista pyritään tuomaan esille. Projekteja työstetään sisältö edellä taidealan ammattilaisten kanssa, jolloin osallistujien sosiaalipalvelustatus ei ole relevantti tai tule esille.

Toiminta tarjoaa mahdollisuuden luoda yhteistä hyvää, kun projekteja ja tempauksia tuotetaan laajemmalle yleisölle. Samalla pääsee tekemään oman osaamisensa näkyväksi muille, saa palautetta ja pääsee vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa.

Projektit haastavat nuoria suunnittelemaan, osallistumaan, toteuttamaan ja toimimaan projektissa alusta loppuun saakka. Pitkäjänteisyys tukee nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elämänhallintaa myös projektien päättyessä.

Osallisuutta edistävien rakenteiden luominen

Osallisuutta edistäviä rakenteita luodaan kehittämistyön aikana. Toimintaa kehitetään osana muuta palvelujärjestelmää, osallistujien taustaorganisaatioiden kanssa. Esimerkiksi nuorten oppilaitosten kanssa yhteistyö on tiivistä. Rakenteet ja kehitetyt toimintamallit mahdollistavat toiminnan juurtumisen, mikäli toiminnalle löytyy rahoitusta.

Toimintamalli lupaavana käytäntönä

Toiminnalle on ilmennyt tarve hankkeen suunnittelu- ja toteutusvaiheissa. Toiminnalle on kysyntää alueella ja ympäristökunnissa.

Taidelähtöiset työmenetelmät eivät ole uusia, mutta paikallisesti Tolkkupajan toiminta on uutta ja merkittävää. Tolkkupajaa on suunniteltu [Jyväskylän Taidetyöpajan toimintamallin \(Jyväskylä.fi\)](http://Jyväskylä.fi) ja tutustumiskäynnin pohjalta ja jatkojalostettu paikalliseksi toiminnaksi.

Osallistavat taidelähtöiset menetelmät nuorille on uusi palvelumuoto, jonka eri yhteistyökumppanit ja oppilaitokset ovat löytäneet hyvin. Toiminta on kiinnitetty sosiaaliseen kuntoutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan ja opinnollistamiseen, jossa osallistuminen kerryttää osaamista näyttötutkintoja varten. Nuoren yksilöllinen tie esimerkiksi takaisin opintoihin on jäsenetty ja konkretisoitu yhteistoimintakäytännöiksi (Tolkkupajan ammattilainen, oppilaitoksenhenkilökunta ja nuori suunnittelevat yhdessä palveluprosessin opintoihin).

Taideohjelmien ammattilaiset ja yhdistykset ovat kokeneet hankkeen toiminnan hyödylliseksi työllistymisen näkökulmasta.

Toimintaa seurataan ja arvioidaan eri menetelmin laadullisesti ja määrällisesti, nuorten ja ohjaajien näkökulmista. Nuoret täyttävät jokaisesta projektista anonyymin palautteen, minkä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

avulla voidaan kehittää projektien sisältöjä. Taiteilijat saavat nuorilta myös suoraan palautetta. Tolkkupaja kuuluu valtakunnalliseen työpajayhdistykseen. Jokainen nuori täyttää sosiaalisen vahvistumisen mittarin projektin päättyessä.

Taiteenalan ammattilaisten kanssa käydään toiminnan kehittämiseen liittyvää keskustelua projektin aikana ja sen lopussa. Toiminnasta tehdään myös ulkoinen arviointi ennakoivan vaikuttavuusmallin avulla monipuolisilla analyysimenetelmin.

Samankaltaista toimintaa on kehitetty myös

Nuorten taidetyöpaja Jyväskylässä tarjoaa valmennus-, ohjaus- ja opetuspalveluja 15–29-vuotiaille jyvaskyläläisille nuorille aikuisille. Toiminnallisissa pajoissa harjoitellaan työelämätaitoja, pysähdytään oman elämän ja hyvinvoinnin taitojen äärelle ja suunnitellaan omaa tulevaisuutta yksilö- ja ryhmävalmennuksen avulla. Työvälineinä pajoilla toimii draama, kädentaidot, taiteen ja ilmaisun eri muodot, ruoanlaitto, liikunta, retkeily sekä yksilökeskustelut pajan valmentajien kanssa. Tavoitteena on tukea nuoren työ- ja toimintakykyä ja vahvistaa nuorta opintoihin, työelämään tai kiinnittymään muihin häntä tukeviin palveluihin.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

